

Dokument zasedanja

B9-0311/2021

2.6.2021

PREDLOG RESOLUCIJE

ob zaključku razprave o izjavah Sveta in Komisije

v skladu s členom 132(2) Poslovnika

o obravnavanju globalnega izziva, ki ga predstavlja COVID-19: učinki opustitve sporazuma TRIPS Svetovne trgovinske organizacije na cepiva proti COVID-19, zdravljenje, opremo in proizvodno zmogljivost v državah v razvoju
(2021/2692(RSP))

Samira Rafaela, Karen Melchior, Dita Charanzová, Liesje Schreinemacher, Svenja Hahn, Nicola Danti, Nicolae Ștefănuță, Frédérique Ries, Petras Auštrevičius, Martin Hojsík
v imenu skupine Renew

Resolucija Evropskega parlamenta o obravnavanju globalnega izziva, ki ga predstavlja COVID-19: učinki opustitve sporazuma TRIPS Svetovne trgovinske organizacije na cepiva proti COVID-19, zdravljenje, opremo in proizvodno zmogljivost v državah v razvoju (2021/2692(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Sporazuma Svetovne trgovinske organizacije (v nadaljnjem besedilu: STO) o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: sporazum TRIPS), ki je začel veljati 1. januarja 1995,
 - ob upoštevanju Deklaracije iz Dohe o sporazumu TRIPS in javnem zdravju, sprejete 14. novembra 2001,
 - ob upoštevanju predloga Indije in Južne Afrike z dne 2. oktobra 2020 za oprostitev od določb sporazuma TRIPS,
 - ob upoštevanju izjave veleposlanice Katherine Tai z dne 5. maja 2021 o oprostitvi od določb sporazuma TRIPS zaradi covida-19,
 - ob upoštevanju revidiranega predloga za oprostitev od določb sporazuma TRIPS, ki ga je 21. maja 2021 sporočilo 62 članic STO,
 - ob upoštevanju člena 132(2) Poslovnika,
- A. ker je Svetovna zdravstvena organizacija 11. marca 2020 izbruh covida-19 uradno razglasila za svetovno pandemijo; ker je bilo 24. maja 2021 po svetu potrjenih več kot 166 milijonov primerov okužb in več kot 3,4 milijona smrti;
- B. ker sedanja svetovna pandemija zahteva globalno strategijo za cepiva, diagnostiko, zdravljenje ter proizvodnjo in distribucijo opreme; ker reševanje zdravstvenih izzivov, povezanih s pandemijo, zahteva celosten, znanstven in na dejstvih temelječ pristop;
- C. ker je STO opozorila, da pandemija predstavlja neprimerljivo motnjo svetovnih sanitarnih razmer, gospodarstva in svetovne trgovine; ker sanitarne motnje, kot je pandemija, zahtevajo usklajen odziv na svetovno grožnjo; ker motnje in ovire v svetovni trgovini zahtevajo globalno sodelovanje in rešitve ter jih je treba po možnosti reševati na mednarodni in evropski ravni; ker bi bil obširen in celosten pristop k proizvodnji in distribuciji cepiv in medicinske opreme, povezanih s pandemijo covida-19, še posebej koristen;
- D. ker sta Indija in Južna Afrika 2. oktobra 2020 članicam Sveta za TRIPS pri STO posredovali predlog za oprostitev izvajanja nekaterih določb od nekaterih določb sporazuma TRIPS za preprečevanje, zajezitev in zdravljenje koronavirusne bolezni ter predlagali besedilo osnutka sklepa; ker je bila do 25. maja 2021 velika večina od 227 milijonov izvoženih odmerkov cepiv poslana v razvite države in tesnim zaveznikom;

ker je bilo do 8. maja 2021 72 milijonov odmerkov izvoženih na Japonsko, 19 milijonov v Združeno kraljestvo, 18 milijonov v Kanado, 10 milijonov v Mehiko, 7 milijonov v Saudovo Arabijo, 5 milijonov v Turčijo, 5 milijonov v Švico ter po 3 milijone v Singapur, Kolumbijo in Korejo;

- E. ker je Evropska unija do 30. maja 2021 doma razdelila 260 milijonov odmerkov, izvozila pa 226 milijonov odmerkov; ker je Evropska unija vodilna pri prispevanju k instrumentu COVAX;
- F. ker je sedanja ameriška administracija 5. maja 2021 objavila izjavo o podpori, da bi pri protikovidnih cepivih opustili varstvo intelektualne lastnine, in poudarila, da bodo ZDA v okviru STO dejavno sodelovale v pogajanjih o besedilu za uresničitev tega cilja; ker še vedno ni jasno, kaj je zajeto v predlogu ZDA in ali je usklajen s predlogom Indije in Južne Afrike;
- G. ker so ZDA vodilne na svetu pri proizvodnji protikovidnega cepiva; ker so ZDA uporabile vojno pooblastilo, poznano kot zakon o obrambni proizvodnji, da bi zasebna podjetja prisilile k izpolnjevanju pogodb v ZDA pred drugimi naročili; ker je s tem zakonom dejansko prepovedan izvoz cepiv in polizdelkov za proizvodnjo cepiv, zato so ZDA do začetka maja 2021 izvozile komaj kak odmerek cepiva ali njegovo sestavino, kar je upočasnilo svetovno proizvodnjo cepiv;
- H. ker je indijska vlada zaradi doslej najhujših in skrb vzbujajočih epidemioloških razmer v državi uvedla prepoved izvoza cepiva, kar je povzročilo motnje v svetovni oskrbi; ker je instrument COVAX glede svetovne distribucije cepiv zelo odvisen od cepiv, proizvedenih v Indiji za njihovo svetovno distribucijo;
- I. ker je 62 članic STO 21. maja 2021 predložilo revidiran predlog začasno oprostitev od določb sporazuma TRIPS, da bi dosegli napredek pri razpravah o besedilu predloga; ker je namen spremenjenega predloga oprostitev od opustitev izvajanja oddelkov 1, 4, 5 in 7 dela II sporazuma TRIPS ter izvrševanja dela III tega sporazuma v zvezi z zdravstvenimi proizvodi in tehnologijami za preprečevanje, zdravljenje ali zaježitev koronavirusne bolezni za obdobje vsaj treh let;
- J. ker ta novi predlog presega prvotni predlog Indije in Južne Afrike, saj ne zajema le patentov za cepiva, temveč vse zdravstvene proizvode in tehnologije v celotnem spektru varstva pravic intelektualne lastnine, razen izvajalcev, proizvajalcev fonogramov ali radiodifuznih organizacij;
- K. ker je splošen in pravičen dostop do protikovidnih cepiv in zdravljenja glavna prednostna naloga Evropske unije; ker je treba hitro in učinkovito zaščititi vse države, da bi zaščitili vse državljane Evropske unije, omejili pojavljanje novih skrb vzbujajočih različic virusa v Evropi in povrnili mobilnost državljanov Evropske unije po vsem svetu; ker je povečanje proizvodnje bistvenega pomena za svetovno precepljenost; ker je povečanje proizvodnje cepiv prednostna naloga na svetovni ravni; ker protekcionistični ukrepi ali netarifne trgovinske ovire ne smejo ovirati svetovnih dobavnih verig za surovine; ker Evropska unija meni, da obstajajo številne obetavne poti in ukrepi, ki jih je treba sprejeti, da bi prispevali k temu cilju;
- L. ker protikovidna cepiva in z njimi povezana zaščita intelektualne lastnine omogočajo

svetovno proizvodnjo in distribucijo ter raziskave, razvoj in inovacije; ker varstvo intelektualne lastnine ustvarja okolje zaupanja za proizvajalce in vlagatelje ter dolgoročno varnost; ker bodo dolgoročno raziskave in razvoj ključnega pomena za proizvodnjo obnovitvenih odmerkov, ki ščitijo pred novimi različicami covid-19;

- M. ker je generalni direktor Svetovne zdravstvene organizacije dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus aprila 2021 izjavil, da je bilo po svetu uporabljenih 890 milijonov odmerkov cepiv, od tega več kot 81 % v državah z visokim in višjim srednjim dohodkom; ker so države z nizkimi dohodki prejele le 0,3 % odmerkov;
- N. ker je generalna direktorica STO Ngozi Okonjo-Iweala 14. aprila 2021 dejala, da pričakuje od članic STO: „ukrepe za nadaljnje zmanjšanje izvoznih omejitev in ovir v dobavni verigi ter za sodelovanje z drugimi organizacijami za olajšanje logistike in carinskih postopkov. To spremljamo pri rednem delu, s čimer bomo še naprej povečevali oskrbo in ohranili zanesljivost dobavnih verig. Trgovina je prepoznana kot ključni dejavnik v proizvodnji; zato morajo članice STO ukrepati¹;
- O. ker se številne države zanašajo, da bodo protikovidna cepiva dobile prek instrumenta COVAX; ker je Komisija napovedala, da bo Ekpa Evropa do konca leta 2021 državam z nizkimi in srednjimi dohodki zagotovila vsaj 100 milijonov odmerkov; ker je mehanizem COVAX močno oslavljen zaradi odločitve indijskega inštituta Serum, da bo zaradi visoke intenzivnosti pandemije v Indiji začasno ustavil donacije instrumentu COVAX;
- P. ker nekatere države v razvoju, ki so prejele cepivo prek instrumenta COVAX, tega niso uporabile zaradi negotovosti in nezaupanja v cepljenje; ker je treba izboljšati dobavne verige v državah v razvoju; ker bi lahko število cepljenih oseb na svetovni ravni povečali s širitvijo lokalne proizvodnje, ozaveščenostjo prebivalstva in večjo pomočjo pri distribuciji v državah v razvoju;
- Q. ker bi morale biti prednostne naloge Evropske unije boj proti nacionalizmu na področju zdravja, ohranjanje odprtih dobavnih verig in uporaba vseh razpoložljivih orodij za podporo dostopa do cepiv, diagnostike, terapije in drugih rešitev za oskrbo z zdravili, da bi protikovidno cepivo postalo svetovna javna dobrina za vse;
1. je globoko zaskrbljen zaradi širjenja koronavirusne bolezni in njenih različic po svetu; meni, da za zagotavljanje hitre proizvodnje in distribucije cepiv v vsaki državi niso odgovorne le Evropska unija in njene partnerice, temveč je odgovornost tudi na svetovni ravni; meni, da izredne razmere kličejo po izrednih rešitvah; poudarja pomembno vlogo, ki jo imata za Evropsko unijo pri odkrivanju in ocenjevanju novih koronavirusnih različic Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni in Evropska agencija za zdravila;
 2. pozdravlja prizadevanja znanstvenih in farmacevtskih skupnosti, kakršnih še ni bilo, za razvoj več cepiv v tako kratkem času, ki so se izkazala za uspešna v boju proti širjenju koronavirusne bolezni;
 3. želi spomniti, da je Komisija v imenu držav članic s posameznimi proizvajalci cepiv

¹ https://www.wto.org/english/news_e/spno_e/spno7_e.htm

sklenila vnaprejšnje sporazume o nakupu in iz 2,7 milijarde EUR težkega instrumenta za nujno pomoč vnaprej poravnala del stroškov, s katerimi se soočajo proizvajalci cepiv;

4. je prepričan, da so donacije in izvoz cepiv v tretje države bistven korak pri distribuciji cepiv, da pa so za distribucijo po vsem svetu potrebni tudi večja proizvodnja cepiva na svetovni ravni, boljše usklajevanje zalog ter boljše, bolj raznolike in odporne vrednostne verige za cepiva; poudarja, da so sporazumi o prenosu tehnologije in licenciranju med laboratoriji in proizvodnimi enotami v tretjih državah bistveni za povečanje svetovne proizvodnje cepiv in so koristen način za povečanje proizvodnje v tretjih državah, zlasti v Afriki; meni, da bi bilo treba preučiti različne in dopolnilne poti za učinkovitejši boj proti pandemiji; poudarja, da imajo farmacevtska podjetja zato osrednjo vlogo pri širitvi proizvodnje in distribucije cepiv;
5. meni, da bi bilo treba več prednosti nameniti zmogljivostim za proizvodnjo cepiv, in poudarja, da je treba preprečiti, da bi z netenjem bitke za surovine za izdelavo cepiv povzročili dodaten pritisk na proizvajalce;
6. v zvezi s tem poziva k temeljiti analizi, kako uporabiti in uspešno izvajati člen 31(a) sporazuma TRIPS ter dovoliti izvozna dovoljenja v države, ki same ne morejo zadovoljiti domačega povpraševanja;
7. poudarja, da je treba dolgoročno razširiti svetovno proizvodnjo cepiv, da bi zadostili svetovnemu povpraševanju; poudarja, da morata proizvodnja in distribucija cepiv v državah v razvoju temeljiti na dobrem upravljanju in enakem dostopu do cepiv; poudarja, da so potrebne naložbe v proizvodne zmogljivosti držav v razvoju, da bodo postale dolgoročno samozadostne; poudarja, da je pandemija pokazala, da bi bila zaradi nizke slabe razvitosti sistemov zdravstvenega varstva v nekaterih državah potrebna večstranska razprava o globalni zdravstveni strategiji za prihodnje pandemije;
8. poudarja, da je pomembno, da članice STO in ustrezne mednarodne organizacije sodelujejo pri izvajanju strategije za dostop do zdravil in pri globalnih prizadevanjih za izboljšanje rezultatov na področju zdravja in dostopa do cenovno ugodnih medicinskih proizvodov;
9. je zaskrbljen, ker sta ZDA in Združeno kraljestvo dejansko prepovedala izvoz protikovidnih cepiv in polizdelkov, potrebnih za proizvodnjo cepiv, zato je bilo dejansko izvoženo zelo malo cepiv, pomanjkljiv pa je tudi dostop do virov, potrebnih za izdelavo cepiv, kot so surovine in aktivne farmacevtske sestavine, svetovna proizvodnja cepiv pa je upočasnjena; odločno spodbuja ZDA in Združeno kraljestvo, naj nemudoma odpravita prepoved izvoza in sodelujeta z Evropsko unijo, STO in drugimi partnericami pri pripravi konkretnih predlogov, kako zagotoviti cepiva na svetovni ravni; ugotavlja, da je predlog ZDA omejen na pogajanja o besedilu o oprostitvi izvajanja pravic intelektualne lastnine za protikovidna cepiva v okviru STO, niso pa predložile konkretnega predloga, kako povečati proizvodnjo in odpraviti izvozne omejitve; obžaluje, da so se ZDA in druge države odločile odložiti razpravo o pripravi sporazuma o pandemiji, ki ga je začela Evropska unija in katerega namen je okrepiti pripravljenost Svetovne zdravstvene organizacije in odzivanje na izredne zdravstvene razmere;
10. meni, da je povečanje svetovne proizvodnje in distribucije cepiva kratkoročno močno

odvisno od odprave sedanjih in prihodnjih izvoznih ovir ter od višje ravni mednarodnega dialoga in sodelovanja; poziva vse večje države proizvajalke cepiva za mednarodne potrebe, naj izpolnjujejo svoje globalne zaveze in odpravijo vse omejitve izvoza, da bi povečale skupno izmenjavo cepiva in svetovno oskrbo z njim;

11. pozdravlja namero Komisije, da si bo po najboljših močeh prizadevala pomagati razvijalcem cepiv najti zanesljive partnerje na svetovni ravni, s katerimi bodo lahko delili svoje znanje in tehnologijo ali sklenili sporazume o proizvodnji; pozdravlja oceno Komisije, da sta sodelovanje in prostovoljno izdajanje licenc najučinkovitejši način za povečanje proizvodnje in izmenjavo strokovnega znanja; odločno vztraja, da je treba tesno sodelovati z agencijo Unitaaid in organizacijo Medicines Patent Pool, da bi zagotovili enakopraven dostop do cepiv, zdravljenja in diagnostike v državah z nizkimi in srednjimi dohodki; ugotavlja, da so prizadevanja Komisije za opredelitev in odpravo proizvodnih ozkih grl pri protikovidnem cepivu obrodila sadove, podobne pobude pa bi bilo treba predvideti skupaj z našimi mednarodnimi partnerji;
12. odločno podpira uporabo organizacije Medicines Patent Pool pri SZO za zagotovitev dostopa do cepiv in zdravljenja v državah z nizkimi in srednjimi dohodki; poziva farmacevtske družbe, naj uporabijo prostovoljno izdajanje licenc za proizvodnjo cepiva „na ključ“, da bi prenašale znanje in omogočile proizvodnjo v vseh državah z omejenimi viri;
13. poudarja, da je za članice STO pomembno, da sodelujejo in zagotovijo pravočasen dostop do cenovno ugodnih medicinskih izdelkov; je seznanjen, da med nekaterimi članicami STO potekajo razprave o možnostičasne oprostitve od določb sporazuma TRIPS za protikovidna cepiva; meni, da oprostitev izvajanja določb sporazuma TRIPS kratkoročno ne bi izboljšala svetovnih proizvodnih zmogljivosti, da bi morala Evropska unija v svetovnih razpravah odločno podpirati inovacije in pravice intelektualne lastnine ter da bi morala biti vsaka odločitev, sprejeta v obstoječem okviru, pogojena z učinkovitim povečanjem svetovne proizvodne zmogljivosti in zagotavljanjem pravične in enakomerne razdelitve cepiv; podpira nedavno izjavo Komisije in Evropskega sveta ter njuno pripravljenost, da sodelujeta v razpravi z našimi partnerji v STO o veljavnih prožnostih sporazuma TRIPS, kot je prisilno licenciranje; opozarja, da morebitne posamezne rešitve ne rešujejo aktualnih svetovnih proizvodnih potreb, temveč so del celovitega svežnja ukrepov in bi morale biti vse zasnovane tako, da bi zmanjševale izvozne omejitve, povečevale proizvodnjo in premagovale logistične izzive;
14. poudarja, da je treba podpreti proizvodne zmogljivosti na afriški celini, in odločno pozdravlja napoved Ekipe Evropa, da bo z 1 milijardo EUR podprla pobudo za izboljšanje proizvodnje in dostopnosti cepiv, zdravil in zdravstvenih tehnologij; poudarja tudi pomen ustreznega regulativnega okvira za farmacevtske proizvode in vztraja, da je treba podpreti ustanovitev Afriške agencije za zdravila;
15. je seznanjen z najavo Komisije, da je v primeru dokazanih proizvodnih težav, povezanih z intelektualno lastnino, po potrebi pripravljena olajšati uporabo prisilnega licenciranja iz sporazuma TRIPS, da bi zagotovili hiter svetovni dostop do proizvodnje cepiv; poziva Komisijo, naj zagotovi objektivna merila če, kdaj in v katerih primerih bo uporabila prisilno licenciranje; poudarja, da sporazum TRIPS ne navaja razlogov, s katerimi bi lahko utemeljili njihovo uporabo; poudarja, da Deklaracija iz Dohe o

sporazumu TRIPS in javnem zdravstvu potrjuje, da lahko države same določijo razloge za prisilno licenciranje in opredelijo, kaj so izredne razmere na nacionalni ravni; poudarja, da je za prisilno licenciranje potreben učinkovit pravni okvir, kar bi lahko povzročilo pravne težave v državah v razvoju; poziva Komisijo, naj preuči, če in kako lahko zagotovi pravno podporo za prisilno licenciranje v najmanj razvitih državah;

16. meni, da je treba posebno pozornost nameniti nastajajočim izzivom, ki so posledica večjega števila proizvajalcev, kot so morebitne motnje v dobavni verigi ter pomanjkanje in zvišanje cen surovin in polizdelkov;
17. pozdravlja izjavo Komisije na svetovnem vrhu o zdravju, v kateri je napovedala, da bo zaveza Ekipe Evropa do konca leta 2021 povečana na vsaj 100 milijonov odmerkov cepiv; vztraja, da mora ta donacija potekati prek instrumenta COVAX; poziva vse države članice, naj odmerke delijo prek mehanizma COVAX; pozdravlja podporo pri dobavi cepiv in pomožnega materiala, ki jo zagotavlja mehanizem Unije na področju civilne zaščite; poziva države članice, naj znatno povečajo svoj prispevek k instrumentu COVAX, obenem pa zagotovijo, da bo do julija 2021 cepljenih 70 % odrasle populacije v EU; opozarja, da je Evropska unija zaenkrat zagotovila približno 30 % odmerkov za instrument COVAX;
18. poziva Komisijo, naj preuči vsa razpoložljiva sredstva za hitro proizvodnjo protikovidnih cepiv in njihovo hitro distribucijo po vsem svetu; poudarja, da je treba povečati proizvodne zmogljivosti in omogočiti zanesljivo oskrbo s surovinami in aktivnimi farmacevtskimi sestavinami, potrebnimi za proizvodnjo protikovidnih cepiv;
19. poziva voditelje EU, naj storijo vse, kar je v njihovi moči, da bodo učinkovito sodelovali, odstranili vse ovire za distribucijo cepiv in zagotovili splošno razširjeno cepljenje po vsem svetu; poudarja, da bodo v nasprotnem primeru posledice za naše gospodarstvo in javno zdravje katastrofalne, kar bo na koncu podaljšalo to svetovno stanje;
20. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji in generalnemu direktorju Svetovne trgovinske organizacije.